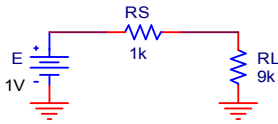

Analiza wpływu przyrządów pomiarowych na działanie obwodu

1. Wpływ woltomierza na napięcie na obciążeniu

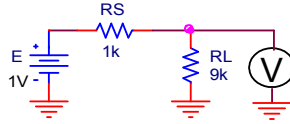
Założenia: woltomierz analogowy ma oporność charakterystyczną $10 \text{ k}\Omega/\text{V}$ i ustawiono go na zakresie 1 V , zatem ma wtedy oporność $R_V = 10 \text{ k}\Omega$

Obwód bez przyrządów (rzeczywiste napięcia)

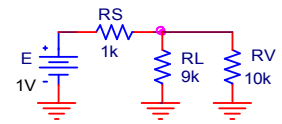

Rys.1.1

Obwód z przyrządami (napięcia w tym stanie)

Rys.1.2

Rys.1.3

$$U_L = E \frac{R_L}{R_S + R_L} = 1V \frac{9k\Omega}{1k\Omega + 9k\Omega} = 0,9V$$

$$U'_L = E \frac{\frac{R_L R_V}{R_L + R_V}}{R_S + \frac{R_L R_V}{R_L + R_V}} = 1V \frac{\frac{10 \times 9}{10 + 9}}{1 + \frac{10 \times 9}{10 + 9}} = 1V \frac{4,74}{1 + 4,74} = 0,826V$$

Błąd bezwzględny pomiaru napięcia na obciążeniu:

$$\Delta U_L = U'_L - U_L = 0,826V - 0,900V = -0,074V$$

Błąd względny pomiaru napięcia na obciążeniu:

$$\delta U_L = \Delta U_L / U_L = -0,074V / 0,900V = -0,083 = -8,3\%$$

Skąd się wzięły założenia?

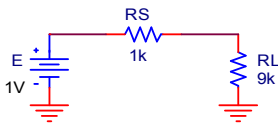
Woltomierze analogowe (elektryczne, bierno) zbudowane są jako połączenie szeregowo miernika magnetoelektrycznego i posobników o oporności zależnej od ustawionego podzakresu pomiarowego. Woltomierze takie charakteryzuje oporność charakterystyczna wyrażana w $\text{k}\Omega/\text{V}$ (tu przyjęto wartość $10 \text{ k}\Omega/\text{V}$). Przyjęto też, że wielozakresowy woltomierz ma podzakresy $0,3\text{V}$, 1 V , 3 V , 10 V , 30 V , 100 V , 300 V . Ze względu na oczywiste wymaganie uzyskania jak największej dokładności wybrano zakres $1,0 \text{ V}$, gdyż wg rys.1.1 napięcie na obciążeniu wynosi $0,9 \text{ V}$ (w praktyce laboratoryjnej wartość przybliżoną otrzyma się z pomiarów wstępnych!). Zatem oporność woltomierza na tym zakresie wynosi: $R_V = 10 \text{ k}\Omega/\text{V} * 1 \text{ V} = 10 \text{ k}\Omega$.

Uwaga: woltomierze cyfrowe mają oporność wejściową (wewnętrzna) niezależną od zakresu i równą zwykle $10 \text{ M}\Omega$!!.

2. Wpływ amperomierza na natężenie prądu w obciążeniu

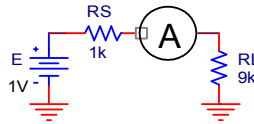
Założenia: amperomierz ma oporność wewnętrzną $R_A = 500 \Omega$

Obwód bez przyrządów (rzeczywiste prądy)

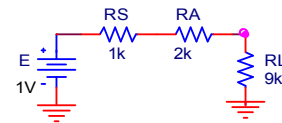

Rys.2.1

Obwód z przyrządami (prądy w tym stanie)

Rys.2.2

Rys.2.3

$$I = \frac{E}{R_S + R_L} = \frac{1V}{1k\Omega + 9k\Omega} = 0,1mA = 100\mu A$$

$$I' = \frac{E}{R_S + R_L + R_A} = \frac{1V}{1k\Omega + 9k\Omega + 2k\Omega} = 83,3\mu A$$

Skąd się wzięły założenia?

Amperomierze zbudowane są jako połączenie miernika magnetoelektrycznego i boczników o oporności zależnej od ustawionego podzakresu pomiarowego. W powszechnie stosowanym układzie boczników Ayrtona amperomierze wielozakresowe mają tę właściwość, że ich oporności boczników dobrane są w ten sposób, że na różnych zakresach napięcie na amperomierzu jest zawsze takie samo (często $0,2\text{V}$); stąd oporność amperomierza na różnych zakresach można łatwo obliczyć. W podanym przykładzie, przyjmując że amperomierz pracuje na podzakresie $100 \mu\text{A}$, jego oporność wynosi więc $R_A = 200 \text{ mV} / 100 \mu\text{A} = 2 \text{ k}\Omega$. Podana zasada dotyczy również amperomierzy cyfrowych.

Błąd bezwzględny pomiaru natężenia prądu obciążenia:

$$\Delta I = I' - I = 83,3 \mu\text{A} - 100 \mu\text{A} = -16,7 \mu\text{A}$$

Błąd względny pomiaru prądu obciążenia:

$$\delta I = \Delta I / I = -16,7 \mu\text{A} / 100 \mu\text{A} = -0,167 = -16,7\%$$